

**Sayın Başkan,
Meclisimizin Değerli Üyeleri,
Meclisimizin Saygıdeğer Onur Üyeleri,
Değerli Misafirler ve
Kıymetli Medya Mensupları,**

Eylül ayı meclis toplantımızda görüşlerimi sizlerle paylaşmadan önce hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Öncelikle yakın tarihte kaybetmiş olduğumuz değerli bir büyüğümüzün üzüntüsünü sizlerle paylaşmak istiyorum. Geçmiş yıllarda Odamız Meclis Üyeliği görevinde bulunmuş kıymetli sanayicimiz Hayri Özilhan Hakk'ın rahmetine kavuştu. Merhuma Allah'tan rahmet, ailesine ve camiamıza başsağlığı diliyorum.

Ülke ekonomimizin ve üretim koşullarımızın zorlu sınavlardan geçtiği, reel sektörden finans sektörüne kadar bütün kesimlere büyük sorumlulukların düştüğü bir dönemdeyiz. Bu gerçekten yola çıkarak, bu ayki ana gündem maddemizi reel sektör ile finans dünyası arasındaki ilişkiye ayırdık. Bugün bu önemli konuyu, değerli bir konuğumuzla birlikte ele alacağız.

Türkiye İş Bankası Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü Sayın Adnan Bali, "Finansal İstikrarın Ekonomimiz Açısından Önemi, Finans Dünyası ile Reel Sektörümüz Arasındaki İlişkilere Yeni Bir Anlayışla Bakış" konulu bu ayki meclis toplantımıza katılarak bizleri mutlu ettiniz. Katılımınız nedeniyle teşekkür ediyor, hoş geldiniz diyorum.

Türkiye'nin en büyük bankalarından biri olan Türkiye İş Bankası'nın Genel Müdürü Sayın Adnan Bali'yi, reel sektörü yakından bilen, sorunların çözümü için bizimle aynı sorumluluğu taşıyan, ülke gündemine dair açıklamaları ve isabetli saptamalarıyla yürekleri ferahlatan akil bir insan olarak tanıyoruz.

Biz sanayiciler, Sayın Bali'nin "Reel sektör ile bankacılık aynı ekosistem içinde daha iyi işler yapmaya odaklanmalı" görüşüne yürekten katılıyoruz. Konuğumuzun bugünkü gündemimiz hakkında yapacağı konuşmayı ilgi ve dikkatle dinleyeceğimizi burada özellikle ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Şimdi ana gündem maddemizle ilgili düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

1980'lerden itibaren dünyada yaygın şekilde yaşanan finansallaşma süreci bir yandan küresel finans sisteminin gelişmesini sağlarken, diğer yandan da finansal işlemlerin ekonominin ve hayatın her alanına yayılmasına ve belirleyici olmasına yol açtı. Böylece finans dünyası ile reel sektör arasındaki dengenin, reel sektörün aleyhine olacak şekilde bozulduğu bir dönem de başlamış oldu.

Reel ekonominin geri plana düşmesinin sağlıklı olmadığı, özellikle 2008 küresel krizinin ardından iyice anlaşıldı.

Kriz sonrasında büyük merkez bankaları parasal genişlemeye giderken, düşük tasarruf oranlarına sahip gelişmekte olan ülkeler, yüksek miktardaki sıcak parayı kendi piyasalarına çektiler. Ancak, madalyonun öbür yüzüne bakacak olursak bu sıcak para akışı ekonomilerin tüketim odaklı olmasını da

beraberinde getirdi. Dünyanın birçok ülkesinde cari açık rakamları hızla yükselirken, ülke ekonomilerinin finansal riskler karşısında kırılganlığı da iyice arttı.

Giderek artan sanal zenginliklerin oluştuğu bu süreçte ise unutulmuş, finans sektörünün asli işleviydi: Bu işlev, hepimizin bildiği gibi ekonomideki sınırlı kaynakların tasarruflardan yatırımlara en verimli şekilde aktarılmasını sağlamak olmalıydı.

Ülkemize bakacak olursak, finans dünyası ile reel sektör arasındaki ilişkiler; uzun yıllardan beri sanayicilerimizin nitelikli finansman ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktır.

Sanayicilerimiz yoğun bir rekabet ortamında üretimlerini sürdürmek ve yeni yatırımlar yapmak istediklerinde, giderek artan bir sermaye ihtiyacı ile karşılaşılıyorlar. Ancak sınırlı özkaynaklar, satışların vadeli yapısı ve benzeri nedenlerle mevcut imkanlar bu ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalıyor. Ayrıca, sanayide yapısal dönüşüm yatırımları ile ileri teknoloji yoğunluklu sanayi yatırımları için de uzun vadeli nitelikli finansmana ihtiyaç duyuluyor.

Ne var ki ihtiyaç duyulan nitelikli finansmana erişim, halen sanayicilerimizin en büyük sorunlarından biri olmaya devam etmekte: Öyle ki, son yıllardaki İSO 500 ve İSO ikinci 500 çalışmalarımızın da sürekli olarak ortaya koyduğu gibi, sanayicilerimizin faaliyet kârlarının çok önemli bir bölümü finansman gideri olarak harcanıyor. Yapılan araştırmalar finansmana erişim konusunun, KOBİ'ler açısından daha da büyük bir sorun teşkil ettiğine işaret ediyor.

İşte bu koşullar altında bankacılığın az önce ifade ettiğim asli işlevine dönmesi, sanayimiz ve ekonomimizin en hayati konularından birisidir. O halde bu zorlu sürecin kilidini açacak

olan en güçlü faktör, bankacılık sektörü başta olmak üzere tüm kesimler olarak; ölçülü ve sınırlı kaynakları ne kadar doğru, ne kadar nitelikli ve ne kadar verimli kullanmış olduğumuzdur.

Şunu açıkça ifade etmeliyim ki; içinde bulunduğumuz süreç, ekonominin tüm oyuncularına, tüm paydaşlara, tüm sektörlere bu konuda bir iç sorgulamayı yaptıracaktır ve yaptırmalıdır da... Burada bahsettiğim sadece bankacılık kaynakları ve bunların doğru kullanımı değil; kaynakların geçmişte yanlış tahsis edilmesinde herkesin sorumluluğu ve günahı olduğunun özellikle altını çizmek istiyorum.

Değerli konuğumuz Sayın Adnan Bali'nin "likidite bolluğu sırasında olmayan fizibiliteleri var kıldık" şeklindeki haklı eleştirisi, hepimizi kendi sorumluluğumuz üzerinde durup düşünmeye sevk etmelidir.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Reel sektörüyle, finans sektörüyle bütün paydaşlar olarak hepimizin aynı gemide olduğu açık bir gerçektir. Biz İstanbul Sanayi Odası olarak bugüne kadar bu gerçeği hep göz önünde bulundurduk ve tüm söylemlerimize azami özen gösterdik. Bu bağlamda bankacılık sektörüne yönelik olarak hiçbir zaman popülist bir söylem içinde olmadık. Başta Bankalar Birliği olmak üzere tüm bankalarımızla her türlü ortamda sağlıklı bir ilişki kurmanın ve sürdürmenin, sektörlerimizin çıkarına olacağına bilinciyle hareket ettik ve ediyoruz.

Fakat içinde bulunduğumuz dönemde görmekteyiz ki; Ekonomimiz adeta bir sırat köprüsünden geçerken ne yazık ki bankalarımız sanayicimizin içinden geçtiği süreci anlamamış gibi davranmaktadır. Karşılıklı ilişkilere ne kadar iyi niyetli bakarsak bakalım, ne yazık ki bazı bankalarımızın bu konuda

hadlerini aşan bir tutum içerisinde olduklarını üzümlere söylemek durumundayız. Öyle ki "Banka, size hava iyiken şemsiye verip, yağmur başladığında geri isteyendir" sözünü ne yazık ki sık sık hatırlamak zorunda kalıyoruz.

Bankaların maliyet ve giderlerini dürüst çalışan firmalara yıkarak süreci kangren haline getirmesinin örnekleri maalesef her geçen gün çoğalıyor.

Bankaların açtığı ticari kredilerin en az enflasyon kadar büyümesi gerekirken gidişat eksi yöndedir. Sanayicilerimiz bugün izah edilmesi mümkün olmayan birtakım faiz hadleri ile karşı karşıya bulunmaktadır. Örneğin bugün yüzde 25'lere varan mevduat faizlerine karşın üyelerimizin bizlere ulaştırdığı somut rakamlara baktığımızda, bankaların kredi verirken bu faizin neredeyse iki katına yaklaşan bir kredi faiz oranını talep ettiğini görüyoruz. Bu faiz hadleri hakikaten izaha muhtaçtır.

Ayrıca teminat mektuplarında genel ölçüleri aşan oranların yer alması ve neredeyse hiç sorunu olmadan sağlıklı bir şekilde faaliyetlerini sürdüren sanayi kuruluşlarının bile kredilerinin geri çağırılması gibi uygulamalar, ekonominin genel kaideleri ile bağdaşmayan ve kabul edilemeyecek uygulamalardır.

Özellikle teminatlar noktasında ekspertizlerin uzun zamandır piyasa gerçeklerinden uzak değerlemeler yapması, neredeyse tamamıyla gayrimenkul teminatına bağlı reel sektörün teminat havuzlarında çok zorlayıcı bir daralmaya yol açmaktadır.

Biz, finansal istikrarın, reel sektörün faaliyet koşulları için son derece önemli olduğunu daha önce defalarca ifade etmiştik. Ancak şunu da unutmamalıyız; **biz finansal istikrarı savunurken reel sektörü istismar etmeyen bir finansal sistem istiyoruz.** Unutmamalıyız ki böyle dönemlerin en önemli hastalığı

fırsatçılıktır. Sadece ve sadece bu hastalıktan arınmış bir bankacılık sektörü ülke ekonomisine katkıda bulunabilir.

Bankacılık sektörünü; bu zorlu süreci yapıcı bir bakış açısıyla yönetmeye çalışanlar ile bu süreci istismar edenleri birbirinden ayırıştırma noktasında daha sorumlu davranmaya davet ediyoruz. Bu bağlamda bankacılık sektörünün reel sektöre yönelik bakış açısını gözden geçirmesi ve objektif bir noktaya gelmesi, kaçınılmaz bir zorunluluğa dönüşmüştür.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Günümüzde, bankacılık sektörü ile reel sektörü kapsayacak şekilde, finansal istikrarla ekonomik büyüme arasında dengelenmenin sağlanması, yeni dönemin temel önceliği olarak ortaya çıkıyor. Büyüme ve finansal istikrar birbirine karşıt değil, birbirini destekleyen ve eşgüdüm halinde sürdürülmesi gereken iki temel unsurdur.

Dengeli bir büyüme ve bu normalleşme sayesinde ekonomideki riskleri minimum düzeye indirgeme yaklaşımı, geçtiğimiz hafta açıklanan Yeni Ekonomi Programı'nda da yansımaları bulmuştur. Programın bu hedef doğrultusunda dizayn edilmiş olması, terazinin her iki tarafı için de önem arz etmektedir.

Yeri gelmişken, Yeni Ekonomi Programı'na ve programın mali sektör ve reel sektör ile ilgili bölümüne dair görüşlerimi de kısaca ifade etmek istiyorum:

Yeni Ekonomi Programı'nın öngörülerinde 2019'un ekonomimiz için kolay bir yıl olmayacağı açıkça görülüyor. Kabul etmeliyiz ki kısa vadede kolay bir dönemden

geçmeyeceğiz. Bu zor dönemi başarılı geçirmek için fedakârlık, sabır ve kararlılık şart.

Yeni Ekonomi Programı'nın dengelenmeyi merkeze koyması, eylem planları ile güçlü bir izleme ve hesap verme mekanizması içermesi, öngörüğü destekleyici niteliktedir. Ayrıca programda ihracata ve sanayiye verilen önemi de değerli buluyoruz.

Bununla birlikte 200 milyar doları aşkın net döviz borcu olan reel sektör şirketlerimizin özellikle kur gelişmeleri nedeniyle önemli bilanço sorunları ve ödeme güçlükleri yaşadığını unutmamalıyız. Bu sorunları yaşayan şirketlerimizin bankalarla yaşadıkları problemleri acil bir şekilde aşabilmeleri ve faaliyetlerini sürdürebilmeleri için önümüzdeki günlerde ek adımlar atılacağına inanıyoruz.

Buna ek olarak Türkiye ekonomisindeki yapısal sorunların yalnızca ekonomik önlemlerle sınırlı bir çerçevede düşünülmemesi gerekiyor. Bu sorunlar, ancak genel anlamda kurumsal yapıya ilişkin iyileştirmeleri de içeren, üretimde verimliliğe, yüksek katma değere, beşeri sermayenin geliştirilmesine odaklanan bir yaklaşımla çözülebilir. Başka bir ifadeyle, Yeni Ekonomi Programı'yla benimsenen perspektifin, ekonomik güveni kalıcı olarak destekleyen adımlarla da pekiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Öte yandan, mümkün olduğu kadar sık aralıklarla Yeni Ekonomi Programı'nın üzerinden geçilmesinin ve dönem dönem rota ayarı yapılacağına ilişkin söylemi önemli buluyoruz.

Yeni Ekonomi Programında, bankacılık sektörünün mali yapısını güçlendirecek ve böylece reel sektörün uygun maliyetlerle krediye erişimini temin edecek, kapsamlı bir politika setinin devreye sokulacağı vurgulanıyor. Önemli

bulduğumuz bu konudaki yol haritasının bir an önce netleşmesini arzu ediyoruz.

Yeni Ekonomi Programı'nda yer alan bir husus da, İSO olarak yıllardır gündeme getirdiğimiz bir konu olan "Kalkınma Bankacılığı"dır. Yatırımların finansmanı için yeni nesil bir Kalkınma Bankasının oluşturulması talebimizin Programda yer alması sevindiricidir.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Konuşmamın bu bölümünde, sanayimizin finansmanına dair önerilerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kalkınma Bankasının yeninden canlandırılması projesi ile finansmanda yerlileşme ve millileşme modeli heyecan yarattı. Bunun yanı sıra cari açığa olumlu katkı sağlayan ve ülkemizin dış rekabet gücünü artıracak alanlara kaynak ayırma konusuna da ağırlık verilmesini istiyoruz.

Bu noktada şüphesiz Türk Eximbank'a önemli görev düşüyor. Bu bankamızın sermayesi güçlendirilmeli ve ihracatçı sanayicinin rekabet gücünün artmasına destek olunmalıdır.

Finans dünyamızın bir diğer önemli kurumu olan Kredi Garanti Fonu (KGF) geçen sene önemli bir rol üstlendi. Kredi teminatları konusunda KGF'nin inovatif yaklaşımı büyük fayda sağladı. KGF, önümüzdeki dönemde rolünü sanayiye dönük nitelik kazandırıcı bir vizyonla devam ettirmelidir.

Ayrıca, Türkiye Varlık Fonu'nun da büyük sanayi yatırımlarına bir süre ortak olabileceği ve bu şekilde finansman ihtiyacına katkıda bulunabileceği düşüncesindeyiz.

Sanayicilerimiz üzerinde bir yük haline gelen KDV konusuna da değinmeden geçmek istemiyorum. KDV bugün artık uygulanış esası olarak sanayinin-sanayicinin kıt kaynaklarından kamuya adeta bir işletme sermayesi transfer yükü haline gelmiştir. Sanayimizin yaşadığı finansman sıkıntısını bir nebze rahatlatabilmek ve şirketlerin bilançolarını iyileştirmek amacıyla, birikmiş KDV alacaklarının bilançoda varlıklar altında gösterilebilmesi, bono veya teminat mektubu olarak kullanılabilmesi sağlanmalıdır.

Kur oynaklığının yaşandığı bu dönemde özellikle yurtdışından gelen kredilerde Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) katkılarının kaldırılmasında yarar görüyoruz. Yine sanayicilerimizin uzun vadeli döviz kredilerine olan ihtiyacının süreceğini düşündüğümüzde bu alandaki zorlukları aşabilmek için döviz kredilerindeki kısıtlayıcı düzenlemeler geçici olarak kaldırılabilir veya esnetilebilir.

Buna ek olarak, şirketlerimizin sermaye yapılarının güçlendirilmesi konusunda da yapılabilecek düzenlemeler olduğuna inanıyoruz. Örneğin, sermaye yetersizliği yaşandığında şirketlerimizin başvurduğu ilk çözümlerden biri olan sermaye artırımının kolaylaştırılması sağlanabilir. Bunun için devletin sermaye artırımını teşvik edici düzenlemeler yapması yerine olacaktır.

Sayın Başkan, Meclisimizin Değerli Üyeleri,

Ana gündem maddemizle ilgili görüşlerimi bu şekilde sizlerle paylaştıktan sonra şimdi geçtiğimiz haftalarda yaptığımız bazı faaliyetlerimize değinmek istiyorum.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetimi Yönetim Kurulu olarak Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Dr. Fuat Oktay'ı İstanbul'da ziyaret ettik.

Görüşmede Sayın Oktay'a sanayicinin gündeminde olan önemli konuları sunduk ve çözümler konusunda karşılıklı fikir alışverişinde bulunduk. Sayın Oktay'a önceliklerimizi kapsayan ayrıntılı bir rapor da verdik.

Eylül ayında ekonomimizi ve sanayimizi yakından ilgilendiren birçok kritik düzenleme arka arkaya yapıldı.

İlk olarak 4 Eylül 2018 tarihinde ihracat dövizlerinin 180 gün içinde yurda getirilmesine yönelik düzenleme yapıldı. Bu düzenlemenin bazı sektörlerimizi olumsuz etkileyeceğini ve dövizin tek bir bankaya satılma zorunluluğunun ihracatçının zarara uğramasına neden olabileceğini ilgili mercilere ve çatı kuruluşumuz olan TOBB'a bildirdik.

İkinci önemli düzenleme ise 13 Eylül 2018 tarihinde yayınlanan dövizle yapılan sözleşmelerin TL'ye çevrilmesine yönelik karar idi. Bu kararın uygulanmasına yönelik yapılacak ilave düzenlemelerle, sanayicilerimizin bizlere de yansıyan sıkıntılarına süratle çözüm üretilmesini beklemekteyiz.

İmar barışı konusunda Odamızın yaptığı çalışmaları hepimiz yakından takip ediyorsunuz. Bu konuda sizlerden gelen harç bedellerinin hesaplanmasına yönelik adaletsizliği Cumhurbaşkanı Yardımcımız Sayın Fuat Oktay'a ilettik ve kendisinin duyarlılığı sayesinde bu konudaki düzenleme de 20 Eylül 2018 tarihinde yürürlüğe girdi. Kendilerine şükranlarımızı sunuyoruz.

Odamızın da gündeminde olan bir diğerk önemli düzenleme Türk Ticaret Kanunu kapsamında 15 Eylül’de yapıldı. Şirketlerin sermaye kaybı veya borca batık olma durumuna ilişkin yapılan hesaplamalarda, kur farkı zararlarının dikkate alınmayabileceği hükmü getirilerek son dönemdeki aşırı kur artışından doğan zararların şirket bilançolarında oluşturacağı olumsuz durumun bir ölçüde giderilmesine imkan tanındı.

İstanbul Sanayi Odası Yönetimi olarak, olarak geçtiğimiz hafta Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanı Sayın Prof. Dr. Hasan Mandal’ı odamızda misafir ettik. Kendileri Yönetim Kurulumuza, TÜBİTAK’ın yeni vizyon ve hedeflerini içeren bir sunum yaptı. Sayın Mandal ile ilerleyen günlerde daha verimli ve güçlü bir kurumsal işbirliğini sağlamak için fikir birliğine vardık.

Siz değerli Meclis Üyelerimizin katılımıyla oluşturulan meclis çalışma gruplarının ilk toplantıları Eylül ayında yapıldı ve gruplarda görev dağılımı oluştu. Meclis çalışma gruplarımızın yönetiminde görev alan tüm arkadaşlarımıza başarılar diliyorum. Önümüzdeki günlerde Yönetim Kurulu olarak kendileriyle bir araya gelip çalışmalar hakkında genel bir değerlendirmede bulunacağımızı sizlerle paylaşmak istiyorum.

İSO olarak eğitim ve gelişim faaliyetlerimizi “İSO Akademi” adı altında organize ettik. Bu platformda; finans, dış ticaret, lojistik gibi konularda günlük eğitimlerin yanı sıra, dijital dönüşüm, kurumsallaşma ve Ar-Ge Yönetimi gibi firmalarımız için giderek daha da önem kazanan alanlarda daha uzun soluklu mini MBA tarzı programları üyelerimizin hizmetine sunuyoruz.

İstanbul Sanayi Odası Meclis Üyeleri arasında geleneksel olarak meclis özel toplantıları yapılmaktadır. Meclis Başkanımız ile birlikte ev sahipliğini yapacağımız yeni dönemin ilk Meclis Özel Toplantısı 16 Ekim 2018 Salı günü saat 17:00'de Divan İstanbul Elmadağ Oteli'nde akşam yemekli olarak gerçekleştirilecektir. Söz konusu toplantıda, Odamız Meclisinin yeni dönemine ve başlayan çalışmalara yönelik meclis üyelerimizle sohbet niteliğinde görüş alışverişinde bulunulması amaçlanmaktadır. Katılımınızı bekliyoruz.

Sayın Başkan, Meclisimizin Değerli Üyeleri, Kıymetli Onur Üyelerimiz ve Değerli Medya Mensupları,

Konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi zorlu bir süreçten geçiyoruz. Her gecenin bir sabahı olduğu gibi bu zorlu sürecin sonunda da aydınlık günlere kavuşacağız. Önemli olan bu süreci minimum hasarla başarmamız. Bankacılık sistemimiz yeni bir anlayış ve duyarlılıkla reel sektörümüze gerekli tutumu sergilerse biz sanayiciler olarak önümüzdeki zorluğu daha kolay ve daha az hasarla aşacağımıza inanıyoruz. Bugünkü toplantımızı bu yönde atılmış önemli bir adım olarak gördüğümü burada özellikle vurgulamak istiyorum.

Sözlerimi burada noktalarken, hepinizi, şahsım ve yönetim kurulumuz adına bir kere daha saygı ve sevgiyle selamlıyorum.